

I anledning af provstesynet i 1959

Domprovst Carl Bay

Da jeg som ung præst for 30 år siden overtog mit første sognepræsteembede, drejede den første alvorlige sag sig om kirkegården. Den lå til mig fra min formands tid, og menighedsrådet havde ingen lyst til at tage den op til nærmere behandling — tværtimod! Man øjnede modstand og strid og uvenskab, når der skulle røres ved de ømtålelige kirkegårdsproblemer. Derfor foreslog man, at man udvidede kirkegården og lod den gamle del ligge hen, som den havde gjort det i adskillige slægtled; så var man fri for at regulere kirkegården. Man kunne vel også blive fri for at opfylde pålægget om en kirkegårdsvedtægt! Men stiftsøvrigheden havde en anden mening, og gamle provst *Jensen* i Storrिंग måtte skrive til mig som menighedsrådets formand: „Nu har det ringet tredie gang!“

Og vi fik en kirkegårdsvedtægt, sådan som loven forlangte det, og vi fik kirkegården reguleret, så kirkegårdsudvidelsen blev sparet. Det viste sig nemlig, at der efter en nænsom regulering af kirkegården blev 400 ledige kistepladser! Det var der ingen, der havde tænkt sig; men vi, der havde med arbejdet at gøre, lærte vist alle meget af dette reguleringsarbejde med alle de forhandlinger og samtaler, det førte med sig.

For det første viste arbejdet og dets „besværligheder“, hvor stor *hengivenhed* sognets folk havde til de dødes have, der indrammede deres gamle kirke. Indvendingerne mod at føre gange igennem, „oprøret“ imod at skulle have gravstedet beskåret var langt fra kværuleanteri, — tværtimod mødte man gang på gang *kærlighed til slægten*, som her igennem generationer havde fundet det sidste hvilested. Det følte man sig forpligtet til at værne og frede om.

Men dernæst oplevede man den glæde og tilfredshed, som bredte sig i manges sind, over den nye tingenes tilstand. Der var jo ikke sket skade! Der var foretaget noget, som *hindrede*, at der skete skade. Før reguleringen var der et helt afsnit af kirkegården, hvor der absolut ikke var nogen adgang til de enkelte gravsteder uden ved at man skulle betræde andres grave. Og når der skulle finde begravelse

sted i dette kvarter, var såvel de, der bar kisten, som følget henvist til at vandre ind over andres gravsteder for at komme med hen til graven. Der kom til at se farligt ud bagefter! Det kunne ikke kaldes gravfred —tværtimod! Det blev der først, efter at man med nænsom hånd havde fået sat gange af! Det blev der glæde og tilfredshed med!

Og så lærte jeg en ting, som jeg ikke har glemt siden: man kan komme utrolig langt ad *forhandlingens vej*. Der er ikke mange spørgsmål, der er så ømtålelige som gravstedsspørgsmål, — her trænger man til at tale sammen om tingene. Det er i reglen ikke forgæves at ofre tid på at tale tingene igennem. Selvfølgelig havde den gamle provst ret i at lade klokken ringe tredie gang; men da først kirkegårdslågen var lukket op, fik vi også tjenestens fornødne tid.

I anledning af provstesynet 1959 skal der ikke i *vort* blad fra vor forenings side løftes en pegefinger til Danmarks provster, — det, vi provster skal rette os efter, er nedfældet i den kgl. anordning af 20. april 1953, og vi kan jo da nok selv læse, — men hvor disse regler og §§ må bringes i anvendelse, kan vi provster jo godt fare med lempe. En paragraf kan være en udmærket „autoritet“ — og da ikke mindst for os provster —, men det er noget skidt at skulle bruge som „tugtemester“ til bedre kirkegårdskultur! Loven og paragrafferne kan anvendes over for lovovertræderne; men en bedre kirkegårdskultur fremmes ved klog og nænsom *vejledning* og oplysning. Den 19. januar 1953 indkaldte provsteforeningen til et møde på Vartov angående kirkegårdsproblemerne. Det medførte et udvalgsarbejde af repræsentanter for alle organisationer, som kunne tænkes at have interesse og forståelse for kirkegårdens problemer, — og efter henvend 3 års arbejde foreligger der manuskript til en pjece, som det havde været vor forenings håb at have fået midler til at udsende til samtlige menighedsråd og provster inden dette års provstesyn. Det lykkedes nu ikke. Men det er vor forenings ønske, at *provstesynet* må få lykke til at række hånd til en stadig fremad-

skridende kirkegårdskultur. Ikke alt nyt er udtryk for kultur. Noget af det nye kan være isnende koldt midt i alt det ordensprægede og korrekte, og meget af det gamle ånder kirkegårds-kulturen frem, selv om man synes, at her trænges der til økse og hakke, skovl og spade, sav og saks! Far varsomt, kære brødre! Igennem de sidste 30 til 40 år er der sket store fremskridt på vore kirkegårde. På dette punkt forekommer det mig, at vi er langt forud for de fleste lande her i Europa, selv om man også uden for Danmark kan møde kirkegårde, som gør indtryk på én. Jeg tænker på krigskirkegårdene i Arnheim i Holland og den protestantiske kirkegård i Rom.

Som håndsrækning til provsterne håber jeg, alle har fået et prøveblad af vor *kirkegårdsprotokol* (anbefalet af kirkeministeriet), som jeg meget gerne vil anbefale, at man benytter, når der skal anskaffes nye protokoller (jfr. § 22 i den kg. anordning). Vi forhandler praktiske og billige *gravfæstebreve*. Og så langt det er os muligt, vil vi gerne hjælpe med råd i henhold til vore love.

Held og lykke med provstesynet i 1959!

Tyvende bind af VK.

Når nærværende tidsskrift hermed går ind i det *tyvende bind*, kan der være grund til at standse lidt op og med nogle få linjer gøre en uformel status, sådan som der iøvrigt også er gjort en slags status ved tidsskriftets 10. og 25. år (se VK X 1—2 og XVI 38—41). Med udgangen af 19. bind er der dog udsendt 35 årgange, af hvilke den nuværende redaktør har haft arbejdet med og ansvaret for de 32, — ret mange flere vil dette jo nok ikke blive, før avløsningen må træde til. —

På en af de sidste års generalforsamlinger meddelte redaktøren bl. a., at bladets læsere neppe havde bemærket, at en af de sidst anvendte artikler var 21 år gammel, — men for de tilstedeværende journalister var dette naturligvis lige „mad for Mons“, — og den mandlige dagbladsdigter, som benytter det feminine pseudonym: *Sylvia*, — forfattede hestående 3 vers om denne oplysning, idet han samtidigt drejede omtalen af de faktiske forhold en kende.

FODNOTE:

Tidens tempo

Foreningen for Kirkegaardskultur har for lidt plads i sit blad. Man har været ude for, at en enkelt artikel har ventet 21 aar paa sin offentliggørelse.

Det kan jo ske for redaktør, at bladets spalter bli'r for smaa, og kirkegaardskulturens bladlord har følt det haardt, kan man forstaa. Han har for tiden i sin skuffe, hvis vi affæren ret forstaa, en meget smuk og dyb artikel, som vi engang med tiden faar.

✕

Forfatteren var konfirmeret, da han i sin tid greb sin pen og lod den danse paa papiret. Saa blev han lærling. Siden svend. Paa den tid blev han højst beæret, erfared' yderst veltilpas, at hans artikel gik i trykken om nogle aar, hvis der blev plads.

✕

Og senere blev svenden mester. Blev gift, fik børn, blev bedstefar, men gennem alle livets storme artiklen trofast frem ham bar. Med stolthed vil familiekredsen den skue trykt en skønne da'. Men da er manden selv, desværre, forlængst formentlig kradset a'.

Sylvia

Men „et spøg, et andet Valborg“, — faktisk har pladsmanglen i det af økonomien dikterede antal sider altid gjort, at ikke helt dagsaktuelt stof har måttet lægges tilside for at det aktuelle ikke skulle blive inaktuelt. Redaktøren har overfor enkelte utålmodige forfattere udlagt denne praksis som en for stoffet heldig *lagring*, — og de rare medarbejdere har vistnok alle uden undtagelse kunnet erklære sig indforstået dermed.

Til yderligere oplysning kan anføres, at vi har liggende en artikel, som er ble-